

København d. 22. april 2022

Til
Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Fremsendt som e-mail til aarjk@uvm.dk med følgende angivelse i emnefeltet "Høring – frihedsgrader og fjernundervisning". Danmarks Private Skoler.

Høring vedr. frihedsgrader til håndtering af faglige udfordringer som følge af covid-19 i skoleåret 2022/23 og etablering af mulighed for fjernundervisning m.v.

I høringsbrev af 29. marts 2022 anmoder Børne- og Undervisningsministeriet om eventuelle bemærkninger vedrørende ovenstående. Foreningen Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier takker for muligheden til at give vores synspunkter til kende. Foreningen ønsker at kommentere på høringens element vedr. muligheden for at anvende fjernundervisning i grundskolen. Foreningen har kommentarer til 1) selve forslaget vedr. fjernundervisning og desuden 2) en række principielle kommentarer til lovbemærkninger vedr. Lov om friskoler og private grundskoler.

1. Kommentater til forslaget vedr. fjernundervisning

Foreningen finder det vanskeligt foreneligt med det at være "skole", hvis man udelukkende udøver undervisning, hvor eleverne *ikke* er fysisk samlet. Det er dog heller ikke uforeneligt med det at være "skole", at noget af undervisningen foregår, hvor eleverne *ikke* er fysisk samlet.

Lovforslaget berører det grundlæggende spørgsmål: Hvad er "undervisning", og hvordan kan den foregå? Det er stærkt betænkeligt, hvis lovforslaget de facto hæmmer muligheden for undervisningens udfoldelse frem for (intentionen om) at åbne op for nye muligheder i grundskolen. Forudsætter undervisning fysisk tilstedeværelse på en bestemt geografisk lokation (skolen)? Kan undervisning foregå andre steder end på skolen? Kan undervisning foregå, uden at en hel klasse er samlet? Kan undervisning foregå, selv om læreren ikke er i fysisk nærhed af alle elever? Ja, naturligvis kan den det, og det sker dagligt i grundskolerne på baggrund af en faglig og pædagogisk vurdering. Sådan skal det forhåbentlig vedblive at være.

Begrebet "jernundervisning" er ifm. Covid-19-pandemien og kommunikation om "nødundervisningen", blevet brugt forskelligt. Nogle har benyttet det som et andet ord for "virtuel undervisning". Andre har også benyttet begrebet i forbindelse med undervisning, der foregår på distancen, f.eks. hvor læreren giver nogle opgaver til eleverne, som eleverne selv skal løse, uden at opgaven nødvendigvis er stillet "virtuelt", eller at der er "virtuel kontakt", mens den konkrete opgave er blevet løst af eleverne. Denne form for undervisning på distancen, uden virtuel kontakt, har naturligvis i høj grad fundet sted under Covid-19-pandemien, men er jo også en helt almindelig måde at udøve "undervisning" på, f.eks. når undervisningen for hele eller dele af klasser er forlagt til andre fysiske steder end skolen, og hvor læreren ikke nødvendigvis er sammen med hele elevgruppen på samme tid.

I forhold til det konkrete forslag og lovbemærkningerne er foreningen af den opfattelse, at det i høj grad er en manglende definition og afgrænsning af begrebet "jernundervisning", der gør, at forslaget - og konsekvenserne af det - virker problematiske. Foreningen anbefaler, at der laves en klar definition af, hvad fjernundervisning betyder i relation til det konkrete lovforslag. Helt overordnet:

Menes der med "jernundervisning" "*virtuel undervisning*", hvor elever og lærer ikke er fysisk sammen, og hvor kontakten foregår "online" via forskellige medier og platforme?

Menes der med "jernundervisning" "*anden undervisning på distancen*", hvor elever og lærer ikke er fysisk sammen?

Menes der med "fjernundervisning" både "*virtuel undervisning*" og "*anden undervisning på distancen*", hvor elever og lærer ikke er fysisk sammen?

Lovforslaget tager udgangspunkt i, at der er behov for hjemmel til at give fjernundervisning på grundskoleniveau. Den overordnede argumentation for nødvendigheden af dette er, ifølge bemærkningerne, at undervisningen i grundskolen *er baseret på elevernes fysiske tilstedeværelse i undervisningen*. Foreningen vil finde det stærkt kontraproduktivt og hæmmende for skolens aktører, hvis lovforslaget i realiteten medfører, at der sættes begrænsninger på, hvor meget af undervisningstiden, der kan foregå som "*anden undervisning på distancen*", hvor elever og lærer ikke nødvendigvis er fysisk sammen. Foreningen finder det ligeledes problematisk, hvis lovforslaget, udmøntet i praksis, rammesætter, hvem der i realiteten kan træffe beslutning om fjernundervisning. Hvis enkelt-forældre kan nedlægge veto, er det ude af hænderne på den enkelte lærer at beslutte, ud fra en pædagogisk og didaktisk vurdering, hvor og hvordan undervisningen skal foregå.

2. Principielle kommentarer til lovbemærkninger vedr. lov om friskoler og private grundskoler

I bemærkningerne opremses en række paragraffer med det formål at understøtte det argument, at den almindelige undervisning i friskoler og private grundskoler (frie grundskoler) baserer sig på, at eleverne er fysisk til stede i undervisningen. Foreningen vil gerne understrege, at foreningen er enig i, at man i grundskolen ikke kan leve op til lovens krav generelt, hvis man udelukkende udøver undervisning, hvor eleverne *ikke* er fysisk samlet. Det foreningen ønsker at anholde er lovbemærkningernes anvendelse af "stå mål med-kravet" som et bærende argument og som baggrund for den konkrete lovændring i Lov om friskoler og private grundskoler. Foreningen har derfor en række principielle kommentarer til lovbemærkningerne *punkt 2.1.1.2. Lov om friskoler og private grundskoler*.

Stå mål med-kravet har sit udgangspunkt i grundlovens §76, 2. pkt. Bestemmelsen indebærer, at forældre (eller værger) på et barns vegne kan vælge noget andet end folkeskolen. Bestemmelsen tager ikke stilling til, hvordan undervisningen uden for folkeskolen skal tilrettelægges. Det er implicit, at forældrene kan vælge, at undervisningen kan foregå i hjemmet eller i kollektiv med andre forældre – f.eks. på en fri grundskole. Det eneste krav er, at undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. I de frie grundskolers hovedlovgivning (Lov om friskoler og private grundskoler §1, stk. 2) sættes stå mål med-kravet ind i en skolekontekst. Lov om friskoler og private grundskoler indeholder dog også rammerne for hjemmeundervisning.

Foreningen anholder, at stå mål med-kravet i de konkrete lovbemærkninger bruges som "baggrund" for at sige, at der skal være tale om en fysisk skole. I lovbemærkningernes (side 9) står følgende formulering:

"..... Det er således en forudsætning, at der er tale om en fysisk skole, hvor undervisningen udelukkende finder sted ved elevernes fysiske fremmøde på skolen. Baggrunden herfor er, at en fri- og privatskole ifølge fri- og privatskolelovens § 1, stk. 2, 1. pkt., skal give en undervisning inden for børnehaveklasse og 1.-9. klassetrin, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen (Stå mål med-kravet)."

For at opnå statstilskud skal der ganske rigtigt være en "fysisk" skole, men ikke med stå mål med-kravet som bærende argument. Der behøver i princippet ikke være en fysisk skole (eller i øvrigt andre særlige lokalefaciliteter) for at opfylde de forpligtende forudsætninger for opfyldelse af stå mål med-kravet. Forfølger man tanken om en krævet sammenhæng mellem stå mål med-kravet og kravet om en "fysisk skole", ville det de facto betyde, at det ville være umuligt for forældre selv at beslutte hvor og hvordan deres børn skal undervises jf. grundlovens § 76.

Foreningen anholder, at der i lovbemærkningerne sættes lighedstegn mellem opfyldelsen af "stå mål med-kravet" og opfyldelsen af folkeskolelovens indhold. I lovbemærkningernes (side 9) står følgende formulering:

"Baggrunden herfor er, at en fri- og privatskole ifølge fri- og privatskolelovens § 1, stk. 2, 1. pkt., skal give en undervisning inden for børnehaveklasse og 1.-9. klassetrin, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen (Stå mål med-kravet). Folkeskoleloven indeholder i henhold til gældende ret ikke hjemmel til, at undervisningen kan gennemføres som virtuel undervisning."

Folkeskoleloven gælder ikke for frie grundskoler. At henvise til folkeskoleloven er det samme som at sige, at reglerne, og herunder kravene til undervisningen i en fri grundskole, er 1:1 det samme som i folkeskolen. At henvise til folkeskoleloven i lovbemærkningerne er det samme som at reducere skolefriheden til en ret for forældre til selv at levere nøjagtigt det samme, som de kan få i folkeskolen.

Med baggrund i Lov om friskoler og private grundskoler §1 (§1, §1a – c) må "Stå mål med-kravet" i dag, i sin essens, forstås således, at en fri grundskoles undervisning står mål med den, der almindeligvis kræves i folkeskolen, når den frie grundskoles undervisning leder hen til slutmål, der er sammenlignelige med de til enhver tid gældende slutmål (afsluttende kompetencemål) for folkeskolens undervisning i de obligatoriske fag og emner. Stå mål med-kravet er ikke et krav om en relation til folkeskolens formål eller undervisning i bred forstand. De forpligtende forudsætninger for at overholde stå mål med-kravet rækker ikke videre end til sammenhængen til folkeskolens undervisningsmål og målopfyldelsen.

Det er jf. ovenstående uacceptabelt, når der i lovmærkningerne henvises til en sammenhæng med folkeskolens mål i bred forstand. Desuden er det uacceptabelt, at der antydes en sammenhæng mellem stå mål med-kravet og frihed og folkestyre-kravet. I lovbemærkningernes (side 9) står følgende formulering:

"Folkeskoleloven indeholder i henhold til gældende ret ikke hjemmel til, at undervisningen kan gennemføres som virtuel undervisning. Hertil kommer, at stå mål med-kravet også omhandler elevernes alsidige og sociale udvikling, demokratiske dannelse mv., som indgår i målene for folkeskolen."

Der er ikke jf. lovgivningen krav om, at den frie grundskoles undervisningsmål eller planer skal afspejle folkeskolefagenes formål. Stå mål med-kravet handler om opnåelsen af et fagligt niveau (sammenlignelige slutmål og opnåelsen af disse). Folkeskolens fagformål beskriver bl.a., hvordan fagene bidrager til at opfylde folkeskolens formålsparagraf. Folkeskolens formålsparagraf gælder ikke for de frie grundskoler og fagene (undervisningen) på en fri grundskole skal derfor ikke bidrage til opfyldelse af folkeskolens formålsparagraf.

Den frie grundskole er ganske rigtigt forpligtet på "elevernes demokratiske dannelse", men denne forpligtelse kan ikke udledes af stå mål med-kravet, men af frihed og folkestyrekravet. Det er principielt uacceptabelt at sammenblande stå mål med-kravet og frihed og folkestyre-kravet så disse gøres til hinandens forudsætninger. Vælger forældre en anden måde at undervise deres børn på end ved at lade dem undervise i folkeskolen, da er det eneste krav, at undervisningen kan stå mål med den, der gives i folkeskolen. Frihed og folkestyrekravet er et yderligere krav, der er pålagt frie grundskoler. Det er ikke et krav, der kræves opfyldt af forældre, der selv tager ansvar for undervisningen.

Vi står til rådighed for uddybning af høringssvaret.

Karsten Suhr, formand

ks@privateskoler.dk

Danmarks Private Skoler
grundskoler & gymnasier
Ny Kongensgade 15, 3.
1472 København K

